

Prosper van Langendonck / *Verzen* (1900)

Prosper van Langendonck

Verzen (1900)

Vlaams-Heveaanse Bibliotheek, deel 1
Heveadorp - 2013

Inhoud

Waarheid en Ideaal	11
Circe	13
Maskers	14
Ultima dona	15
Metempschychose	16
Hannibal	18
Golgotha	19
Crucifigetur	20
De kruisiging	21
Aan eene onbekende	22
Zomernacht	23
'k Heb u in smert gebaard en toch omvangen	25
Waarom uw blik...	26
Ontwaking	27
Kerstlied	28
Naar 't wonderland	30
'k Ben vreemd te moede...	32
Ter levenszee	33
's Morgens	35
De XIXe eeuw	36
Langs zomervelden	37
Leier und Schwert	38
Mater dolorosa	39
Naar Linkebeek	40
Schepping	41
De strijd	43
De gouden vloot	45
De torens	46
Naglans	47
Zomeravond	48
Beatrice	49
Wrangheid	55
En verre tochten...	56
Hoogmoed	57
Mijn hart klopt hoorbaar...	60
O weest mij goed...	61

Mijn eeuwge ziel	62
O klamme koude...	63
Ik voel mijn leven...	64
Op 't wilde golven...	65
Hoe eindloos lang...	66
'k Wou laten...	67
Nu 'k u voorbij zie gaan...	68
Zwaardreunend...	69
Ik had u niet gevraagd...	70
De orgeldraaier zingt	71
'k Weet niet of iemand...	72
Gij zegt mij, vriend...	73
't Is of ik uit een langen droom...	74
Uit Westerloo	
I. De linden der abdij van Tongerlo	75
II. De zon	76
III. Langs de Nethe	77
Stijgend langs Sinte-Goedelekerk	79
De Lethe	80
En dit wilde ik u zeggen...	81
'k Zag steeds een bleeken Christus...	82
Zie, eeuwig rustloos...	83
God	84
Het dal	86
Woluwe-Dal	87
Wezembeek	
I. Naar de hoogte	88
II. Op de hoogte	89

benutting van al wat het buitenland ons geven kon, in hoofdzaak zich weer aansluiten moest bij de Vlaamsche traditie van Albrecht Rodenbach en Guido Gezelle. Hij, in de eerste plaats, heeft de nieuwe beweging haar gezonde ontwikkeling verzekerd. Ik herinner me, met welk een begrijpende liefde hij ingezonden werk keurde, aandachtig speurend naar het minste teeken van oprechtheid en oorspronkelijkheid, om geen enkelen scheut leven verloren te laten gaan. En er hoorde wel eenige moed toe, om in 'Van Nu en Straks' zoo eenvoudig te doen, wat hij zijn plicht achtte: Van Langendonck was katholiek, ambtenaar van de katholieke regeering, terwijl zijn vrienden al hun revolutionair vuur lieten uitslaan. Dat die hem erg in opspraak konden brengen, daar heeft hij zich nooit om bekreund, - die edele natuur kende geen kleinzieligen angst om zijn onmiddellijke belangen, waar het een ideaal gold.

Niet zeer vele gedichten heeft hij voortgebracht, maar er is er geen enkel dat niet het kenmerk der noodzakelijkheid draagt. Men is dan ook telkens verbaasd, als men zijn werk weer ter hand neemt, er zulk een verscheidenheid en overal zulk een levensvolheid in aan te treffen. Ik zou hier alleen willen aanduiden, wat er volgens mij de voornaamste eigenaardigheid van uitmaakt. Van Langendonck is het, die naast Héléne Swarth aan het Vlaamsche vers dien innerlijken rijkdom, die vastheid en die zuiverheid van den uitbeeldenden vorm gegeven heeft, die in Holland door Jacques Perk en Willem Kloos veroverd werden, - in een tijd dat er nog geen merkbare invloed uitging van den miskenden en haast vergeten Guido Gezelle. Maar bij Van Langendonck strekt die innerlijke rijkdom, die vastheid en zuiverheid van den vorm tot uiting aan een nieuwe wereld van aandoeningen. Van Langendonck is de eerste geweest, die in het Vlaamsche vers sommige geestes- en gemoedstoestanden van den modernen Europeeschen mensch heeft weergegeven: den mensch, die in zich eeuwen van beschaving draagt, het worstelperk geworden is van alle tegenstrijdigheden, die niet meer voelen kan zonder er bij te denken, en twijfelt, en lijdt in zijn gedachten, van binnen verscheurd, en hakend toch naar zekerheid, - den mensch in wien ongekeerde mogelijkheden zijn opengegaan, wiens hevig verlangen een nieuwen cosmos vullen wil, en toch, hoe grooter dat verlangen, des te pijnlijker zijn onmacht voelt. Dat is het drama dat in het werk van Van Langendonck kan gevolgd worden, een drama van

Voorwoord

Door Prof. Dr. Aug. Vermeylen,
Werkend Lid der Koninklijke Vlaamsche Academie.

Op 7 November ll. is Prosper Van Langendonck gestorven. In afwachting dat van hem een vollediger beeld ontworpen worde, willen we hier in enkele woorden den man gedenken, die met zijn niet zeer omvangrijk werk zoo onschatbaar veel voor de ontwikkeling van de Vlaamsche letterkunde en den Vlaamschen geest beteekent.

Hij was geboren op 15 Maart 1862, - enkele jaren dus na Albrecht Rodenbach (1856) en Pol de Mont (1857) in Vlaanderen, Jacques Perk, Willem Kloos en Hélène Swarth (1859) in Holland. - Hij komt wellicht het dichtst te staan bij Hélène Swarth, die toen in België verbleef: eenige verwantschap met haar zal hij bij 't begin van zijn loopbaan wel gevoeld hebben, meer dan met de hem eerst later bekend geworden dichters Perk en Kloos.

De eerste verzen die hij in zijn bundel van 1900 opnam dagteekenen van 1883. In de volgende jaren liet hij gedichten en enkele kritische opstellen in de 'Nederlandsche Dicht- en Kunsthalle' verschijnen. Die werden gewoonlijk eerst door hem voorgelezen in het Brusselsch kunstgenootschap 'De Distel', waar hij grooten invloed op jongere geesten verkreeg, en tot hun vorming zeer veel bijdroeg. Zijn voornaamste kritische daad, in dien tijd, was het aandeel dat hij nam in den pennetwist tusschen Max Rooses en Pol de Mont. Max Rooses verweet Pol de Mont, dat hij nietige stof tot onderwerp van zijn gedichten koos, en den vorm koesterde om den wille van den vorm zelf; Pol de Mont beweerde integendeel, dat poëzie niets te maken had met wat men doorgaans verheven onderwerpen noemt. Van Langendonck mengde zich in den strijd en bewees dat beider standpunt eenzijdig en eng was. Zijn opvatting van poëzie was van den beginne af op hechten en breedten grondslag gebouwd. Zoo was hij aangewezen om in zake beschouwing der dichtkunst door de jongeren als leidsman erkend te worden; en toen in 1892 'Van Nu en Straks' gesticht werd, nam hij plaats in de redactie. Hij, de rijpere geest, wist waar we naartoe moesten: hij was de eerste om duidelijk in te zien en te zeggen, dat onze poëzie, omhoog-groeiend met heel ons herwordend volk, en met

schrijnende smart, waarboven altijd, ongetaand, de fiere waardigheid van zijn innerlijkste ziel blijft staan. En dat zich nooit dan in schoonheid uitspreken kon. Want het is een wonder hoe daar, tot in de minste onderdeelen, de wereld van de zinnen, de wereld van het hart en de wereld van den geest ineensluiden. Wat ook het uitgangspunt van het gedicht zijn mag, werkelijkheid van natuurindruk, warmte van het gemoed, licht-en-donker van de gedachte spelen er steeds door elkander, onafscheidbaar verbonden. In ieder vers hoort ge altijd de stem van een volledig mensch.

In dat zwakke gestel, zoo aangrijpend menschelijk in zijn samengesteldheid, leefde diep-in een schoon edel wezen, dat steeds onaangetast bleef, en waarvan dat klein boekje verzen een onvergankelijk monument is.